

22.12.2011

FI.PLM.2011-5813
675/40.03.00/2009

Lainavalmistelu- ja oikeusyksikkö

Sisäasiainministeriö

SISÄASIAINMINISTERIÖ
22.12.2011
INRIKESMINISTERIET

Lausuntopyyntö SM065:00/2010, 23.11.2011

LAUSUNTO; LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAEIKSI HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ POLIISITOIMESSA ANNETUN LAIN JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Sisäasiainministeriö on pyytänyt puolustusministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain ja henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta. Puolustusministeriö on antanut asian aikaisemmassa vaiheessa sisäasiainministeriölle lausuntonsa FI.PLM.4377-2009, 14.8.2009, ja siinä esitettyjä muutoksia toistetaan tässä lausunnossa siltä osin kuin niistä ei ole lausuttavana olevassa luonnoksessa huomioitu. Jäljempänä esitetään myös eräitä uusia muutoksia.

Sisäasiainministeriö on pyytänyt asiassa lausuntoa myös pääesikunnalta. Puolustusministeriön pyynnöstä pääesikunta on antanut lausuntonsa puolustusministeriölle, joka antaa puolustushallinnon yhteisen lausunnon. Pääesikunnan lausunto lähetetään lisäksi ohessa tiedoksi.

1. Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esityksen luonnoksessa todetaan (s. 11), että henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain tarkistamisesta johtuvat säädösmuutokset on päädytty toteuttamaan muuttamalla voimassa olevaa lakia, mikä osin johtaa tietojen saanti- ja luovutusosoikeuden kaksinkertaiseen sääntelyyn. Kun kaksinkertaiseen sääntelyyn on päädytty, tulisi tietoja luovuttavaa ja vastaanottavaa viranomaisesta koskevien säännösten vastata toisiaan.

Tietojen luovuttamista muille viranomaisille koskeva ehdotuksen 19 §:n 1 momentin 5 kohta ei kuitenkaan vastaa asevelvollisuuslaissa (1438/2007) säädettyä. Ehdotuksen mukaan poliisi saisi luovuttaa henkilörekistereistään tietoja vain *pääesikunnalle*. Ehdotettu sääntely on näin ollen suppeampi kuin asevelvollisuuslain 96 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetty oikeus saada tietoja poliisiviranomaiselta asevelvollisrekisteriä varten, jonka mukaan tiedonsaantioikeus on *rekisterinpitäjällä*. Asevelvollisuuslain 92 §:n mukaan asevelvollisrekisterin pitäjiä ovat pääesikunta, puolustushaaran esikunta, sotilaslääkärin esikunta ja aluetoimisto toimialueellaan sekä joukko-osasto sen palveluksessa olevien osalta.

Näin ollen puolustusministeriö esittää 19 §:n 1 momentin 5 kohtaa tarkistettavaksi seuraavasti:

22.12.2011

FI.PLM.2011-5813
675/40.03.00/2009

Lainavalmistelu- ja oikeusyksikkö

" - - - - "

5) Pääesikunnalle poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annetussa laissa (1251/1995) tarkoitettuja turvallisuus- ja valvontatehtäviä sekä rikostutkintaa varten, (**poistetaan: asevelvollisuuslain 96 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisia tehtäviä varten**) turvallisuusselvityksistä annetussa laissa (177/2002) tarkoitettujen turvallisuusselvitysten tekemistä varten ja kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) tarkoitettujen yhteisö- ja henkilöturvallisuus selvitysten tekemistä varten **sekä asevelvollisrekisterin pitäjälle asevelvollisuuslain 96 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä varten;**

- - - - "

Lisäksi esitetään harkittavaksi pääesikunnan lausunnosta tarkemmin ilmenevistä turvallisuusyistä, tulisiko lakiehdotukseen lisätä säännös siitä, että poliisi saisi luovuttaa henkilörekistereistään pääesikunnalle tietoja siitä, että puolustusvoimien palveluksessa olevan ampuma-aselain (1/1998) mukainen lupa peruutetaan lain 67 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa tai siitä, että poliisi turvautuu lain 8 luvussa säädettyihin turvaamistoimenpiteisiin, kuten 91 §:ssä säädettyyn haltuunottoon tai 92 §:ssä säädettyyn väliaikaiseen haltuunottoon. Säännös vastaisi eräällä tapaa sitä, mitä asevelvollisuuslain 97 a §:ssä ja poliisilain (493/1995) 35 §:n 3 momentissa säädetään sekä lausuttavana olevan lakiehdotuksen 13 §:n 1 momentin 14 kohdassa on esitetty säädettäväksi, mutta tieto henkilön soveltumattomuudesta pitämään hallussa asetta kulkisi poliisilta pääesikunnalle.

Lakiehdotuksen 6 a luvussa ehdotetaan säädettäväksi Schengenin tietojärjestelmästä, ja sen 32 §:ssä määritellään muun muassa toimivaltaiset Schengen-viranomaiset. Sisäasiainministeriö on 26.8.2009 tekemällään päätöksellä (SM/Dno/2009/1645) myöntänyt pääesikunnan tutkintaosastolle käyttöoikeuden Schengen-tietojärjestelmän kansalliseen osaan sekä päätöksessään todennut lähettävänsä Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle ilmoituksen pääesikunnan tutkintaosaston lisäämiseksi toimivaltaisten Schengen-viranomaisten joukkoon.

Puolustusministeriössä valmisteltuun hallituksen esitykseen laiksi rikostorjunnasta puolustusvoimissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 143/2011) sisältyikin alun perin ehdotus henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 19 §:n muuttamisesta. Ehdotuksen mukaan poliisi olisi saanut luovuttaa puolustusvoimien pääesikunnalle rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa tarkoitettua rikosten ennalta estämistä ja paljastamista varten tietoja kansallisesta Schengen-tietojärjestelmästä. Kyseinen lakiehdotus kuitenkin poistettiin hallituksen esityksestä, koska sisäasiainministeriö ei antanut lain muuttamiseen esittelylupaa nyt lausuttavana olevan lakihankkeen vuoksi (SMDno/2011/2010, 8.12.2011).

Näillä perusteilla puolustusministeriö pitää erityisen tärkeänä, että lakiehdotuksen 32 §:n 3 kohdassa olevaan toimivaltaisten Schengen-viranomaisten listaan lisätään puolustusvoimat esimerkiksi seuraavasti:

- - - - "

3) *toimivaltaisilla Schengen-viranomaisilla* poliisia, rajavartiolaitosta, tullilaitosta, **puolustusvoimia**, - - .

- - - - "

22.12.2011

FI.PLM.2011-5813
675/40.03.00/2009

Lainavalmistelu- ja oikeusyksikkö

Kyseisen kohdan perusteluissa voitaisiin mainita, että käytännössä toimivaltaisen Schengen-viranomaisen tehtäviä puolustusvoimissa hoitaisi pääesikunnan tutkintaosasto.

2. Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta

Edellä kohdassa 1 asevelvollisrekisterin pitäjistä todettu koskee myös henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain muutettavaksi ehdotettua 28 §:n 1 momentin 7 kohtaa, jota puolustusministeriö esittää tarkistettavaksi seuraavasti:

" - - - - -

7) Pääesikunnalle poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annetussa laissa (1251/1995) tarkoitettuja turvallisuus- ja valvontatehtäviä sekä rikostutkintaa varten, (**poistetaan: asevelvollisuuslain (1438/2007) 96 §:n 7 kohdan mukaisia tehtäviä varten**) turvallisuusselvityksistä annetussa laissa (177/2002) tarkoitettujen turvallisuusselvitysten tekemistä varten **ja** kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) tarkoitettujen yhteisö- ja henkilöturvallisuusselvitysten tekemistä varten sekä **asevelvollisrekisterin pitäjälle asevelvollisuuslain (1438/2007) 96 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä varten;**

- - - - - "

3. Muuta

Edellä kohdassa 1 mainittu hallituksen esitys laiksi rikostorjunnasta puolustusvoimissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi, jolla on tarkoitus korvata poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annettu laki, aiheuttaa voimaan tullessaan tarpeen muuttaa sekä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa että henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annettua lakia. Muutoksia aiheuttavat lain nimikkeen, säädösnumeron ja laissa tarkoitettujen tehtävien muuttuminen.

Hallitusneuvos,
lainsäädäntöjohtajana

Seppo Kipinoinen

Esittelijä

Aino Lehto

Liitteet Pääesikunnan lausunto AH26971, 16.12.2011

Tiedoksi Kansliapäällikkö Rätty
Erityisavustaja Flén
Pääesikunta (liitteitä)

Pääesikunta
Oikeudellinen osasto
HELSINKI

PUOLUSTUSMINISTERIÖ

Lausunto

Saapumispvm: 19.12.2011
Asia: 675,40.03.0920 09
FI.PLM. 2011-5758 AH26971

16.12.2011

4241/69.02.01/2011

Puolustusministeriö
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö

PL 31
00131 HELSINKI

1. Lausuntopyyntö sisäasiainministeriö 23.11.2011, SM065:00/2010
2. Sähköpostiviesti PLM/Aino Lehto 28.11.2011

**PÄÄESIKUNNAN LAUSUNTO KOSKIEN LUONNOSTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI
HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ POLIISITOIMESSA ANNETUN LAIN SEKÄ ERÄIDEN
SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA**

1. Aluksi

Sisäasiainministeriö on pyytänyt ensimmäisellä viiteasiakirjalla pääesikunnan lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain ja henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta. Hallituksen esitys on valmisteltu sisäasiainministeriössä ja se perustuu eduskunnalle kesäkuussa 2010 annettuun hallituksen esitykseen (HE 98/2010 vp), joka raukesi eduskuntavaalien vuoksi keväällä 2011. Esitykseen on tämän jälkeen tehty vähäisiä sisällöllisiä täsmennyksiä sekä teknisiä ja rakenteellisia muutoksia. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle tammikuussa 2012.

Pääesikunnan lausunto on valmisteltu oikeudellisella osastolla. Oikeudellinen osasto on pyytänyt lausuntoa pääesikunnan tutkinta-, henkilöstö-, logistiikka- ja operatiiviselta osastolta. Pääesikunnan henkilöstö-osasto on toimittanut oikeudelliselle osastolle lausuntonsa.

Pääesikunta on hallituksen esityksen HE 98/2010 vp valmistelun yhteydessä antanut puolustusministeriölle asiaa koskevan lausunnon AF16290, 12.8.2009. Pääesikunnan oikeudellinen osasto on tarkastanut kyseisen lausunnon ja siihen liittyvät pääesikunnan henkilöstöosaston lausunnon AF16731 / 10.8.2009, operatiivisen osaston lausunnon AF16199 / 30.7.2009, merivoimien esikunnan lausunnon DF8395 / 30.7.2009, maavoimien esikunnan lausunnon MF21752 / 30.7.2009 ja sotilaslääketieteen keskuksen lausunnon AF15507 / 20.7.2009 sen selvittämiseksi, miten tuolloin tehdyt huomiot ovat vaikuttaneet nyt lausuttavana olevan hallituksen esityksen sisältöön. Oikeudellinen osasto on tarkastanut myös oikeudelliselta osastolta eduskunnan hallintovalio-

kunnalle hallituksen esityksestä HE 98/2010 vp annetun lausunnon 23.11.2010.

Puolustusministeriö on pyytänyt toisella viiteasiakirjalla pääesikuntaa toimittamaan lausunnon 16.12.2011 mennessä puolustusministeriölle, joka kokoaa asiassa puolustushallinnon yhteisen lausunnon.

2. Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta

2.1 Yleistä

Pääesikunta kiinnittää huomiota siihen, että Valtioneuvosto on asettanut hallinnon turvallisuusverkkohankkeen (TUVE). TUVE hankkeeseen liittyvä hallituksen esitys laiksi julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta pyritään antamaan tämän hetken tietojen mukaan eduskunnalle syysistuntokaudella 2012. Hankkeen tarkoituksena on osaltaan toteuttaa turvallisuusviranomaisten tietoliikennetarpeet siten, että verkko-operaattorina toimisi Suomen Erillisverkot Oy. Pääesikunta pitää tärkeänä, että edellä mainitun hankkeen yhteensopivuus nyt lausuttavana olevan ehdotuksen kanssa varmistetaan.

Pääesikunta huomauttaa edelleen, että Poliisi on käynnistänyt VITJA -hankkeen, jonka tehtävänä on tuottaa poliisin sekä muiden turvallisuus- ja oikeusviranomaisten toimintaprosesseja tehostava ja yhtenäistävä tietojärjestelmäkokonaisuus, joka mahdollistaa sähköisen poikkihallinnollisen yhteistyön sekä kansalaisten sähköiset asiointipalvelut poliisin työprosessien ja koko rikosprosessin osalta. Poliisin lisäksi uutta tietojärjestelmää käyttävät mm. Tulli, Rajavartiolaitos ja Puolustusvoimat. Tiedonvaihto VITJA-järjestelmästä toteutetaan kaikkiin poliisin yhteistyöviranomaisten järjestelmiin sekä tarvittaviin kansainvälisiin tietojärjestelmiin. Järjestelmään integroidaan useita nykyisiä tietojärjestelmiä. Kaikkien integroitavien järjestelmien nykyisin tuottamat liittymäpalvelut toteutetaan tulevaisuudessa Vitjalla. Useat VITJA-järjestelmän toiminnallisuudet edellyttävät tietojenvaihtoa järjestelmälle yhteisen henkilö-tietorekisterin (MDM) kautta.

Konkreettisena esimerkkinä tietojenvaihdosta voidaan mainita poliisin tarve saada asevelvollisrekisteristä tieto rikoslain 45 luvun alaisista henkilöistä liittyen tunnusmerkkien soveltamiseen tai rikoslain 45 luvussa tarkoitettuihin henkilöihin kohdistuvista kiinniotoista tehtäviin ilmoituksiin sotilasviranomaisille.

Pääesikunta pitää tärkeänä, että myös VITJA-hankkeen yhteensopivuus nyt lausuttavana olevan ehdotuksen kanssa varmistetaan. Ottaen

huomioon VITJA-hankkeen huomattava merkitys poliisin ja muiden oikeus- ja turvallisuusviranomaisten toimintaan, pääesikunta esittää harkittavaksi, olisiko paikallaan avata VITJA-hankkeen ja lakiesityksen välistä suhdetta hallituksen esityksen yleisperusteluissa.

2.2 Poliisiasiaain tietojärjestelmä (2 §)

Lakiehdotuksen 2 §:n 3 momentin kohdassa 6 ei rajata rekisterissä tosiasiallisesti tarvittavia terveystietoja sisällöltään, vaan se koskee kaikkia terveystietoja. Hallituksen esityksen lainkohtaa koskevissa perusteluissa todetaan, että poliisilla ei ole toimivaltaa pyytää terveydentilatietoja lääkintäviranomaisilta, vaan niiden kirjaaminen tapahtuisi henkilön itsensä kertomana tai niiden tullessa esille poliisitehtävän yhteydessä.

Pääesikunta pitää perusteluja ongelmallisina, koska lääkityksen kirjaaminen rekisteriin on lääkitysten ja kauppanimien jatkuvien muutosten vuoksi haastavaa ja koska poliisin asiakas voi ilmaista tarkoituksella lääkitys- ja terveydentilatietonsa harhaanjohtavasti. Muotoilu mahdollistaisi virheellisten terveydentilatietojen ja muiden mahdollisesti tarpeettomien tietojen kirjaamisen poliisin rekisteriin. Kaikki erityiskoulutusta vaativa lääke- ja terveydentilatietojen kirjaaminen olisi virheiden välttämiseksi jätettävä hyvin yleiselle tasolle.

2.3 Poliisin oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä (13 §)

Puolustusministeriössä on parhaillaan valmisteilla hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikostorjunnasta puolustusvoimissa. Asiaa koskeva eduskunnalle annettu aikaisempi lakiesitys (HE 226/2010 vp) on rauennut. Kyseisen hallituksen esityksen ensimmäisessä lakiesityksessä esitettiin säädettäväksi rekisterinpitäjän oikeudesta luovuttaa turvallisuustietorekisteristä ja rikostietorekisteristä tietoja muun muassa poliisille (laki rikostorjunnasta puolustusvoimissa 29 § 1 momentti 1) kohta.

Pääesikunta toteaa, että nyt lausuttavana olevan lain 13 §:ään tulisi erillisessä säädösmuutosmenettelyssä ottaa oma alakohtansa asiasta, kun rikostorjunnasta puolustusvoimissa annettavaa lakia aikanaan säädetään.

2.4 Muiden viranomaisten tietojen luovuttaminen poliisille suora- käyttöisesti tallettamalla tai tietojoukkona tallettamista varten (14 §)

Sotilasviranomaisten 14 §:n mukainen oikeus tallentaa tietoja on pääesikunnan käsityksen mukaan suppea, koska se koskee sotilasviranomaisten osalta ainoastaan heidän etsintäkuuluttamiaan henkilöitä. Lainkohta estää myös tietojen kirjaamisen poliisin järjestelmään ilman erillistä sopimusta. Sotilasviranomaisilla tulisi olla itsenäinen oikeus luovuttaa tietoja suoraikäyttöisesti tallentamalla.

Luonnos ei myöskään ota kantaa siihen, millaisessa asemassa muiden viranomaisten poliisille suoraikäyttöisesti luovuttamat tiedot ovat muiden suoraikäyttöisesti poliisin järjestelmiä käyttävien viranomaisten suhteen. Pääesikunnan käsityksen mukaan tietojen käytettävyyttä voitaisiin käsitellä lainkohdan osalta perusteellisemmin.

2.5 Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille (19 §)

Pääesikunta esittää harkittavaksi lain 19 §:n 1 momentin 5 kohdan muuttamista seuraavan sisältöiseksi:

5) Pääesikunnalle poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annetussa laissa (1251/1995) tarkoitettuja turvallisuus- ja valvontatehtäviä sekä rikostutkintaa varten, turvallisuusselvityksistä annetussa laissa (177/2002) tarkoitettujen turvallisuusselvitysten tekemistä varten, kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) tarkoitettujen yhteisö- ja henkilöturvallisuusselvitysten tekemistä varten **sekä asevelvollisrekisterin pitäjälle asevelvollisuuslain (1438/2007) 96 §:n 1 momentin 5 kohdan ja 97 a §:n mukaisia tehtäviä varten;**

Lakiviittauksen osalta viitataan edellä kohdassa 2.3 säädösmuutoksen valmisteluvaiheesta esitettyyn.

Lainkohdasta puuttuu asevelvollisuuslain säädösnumero.

Pääesikunnan henkilöstöosaston käsityksen mukaan asevelvollisuuslain 97 a §:n käytännön soveltaminen edellyttää, että puolustusvoimilla on tieto siitä, onko toimenpiteen kohteena olevalla henkilöllä aseentolupa tai tämän hankkimista koskeva vireillä oleva lupahakemus. Asevelvollisen yksityisyyden suojan kannalta olisi tärkeää, ettei häntä koskevia tietoja luovutettaisi tarpeettomasti poliisille. Ehdotuksen taustalla on ajatus siitä, että sotilasviranomaisella voisi ennen asevelvollisuuslain 97 a §:ssä tarkoitettujen tietojen antamista tiedustella poliisilta tai muulta lupahallintoviranomaiselta, onko aseiden ja ampumatarvikkeiden hal-

lussapitoon sopimattomaksi arvioidulla asevelvollisella aselupaa tai siihen liittyvää asiaa vireillä.

Tällä hetkellä asia on järjestetty siten, että voimassaolevan asevelvollisuuslain 97 a §:n 2 momentin mukaan poliisin on hävitettävä sotilasviranomaisen oma-aloitteisesti luovuttama tieto välittömästi, jos tietoa ei käytetä ampuma-aselaissa tarkoitetun luvan tai hyväksynnän peruuttamista koskevaan harkintaan.

Ehdotuksen mukaan tietoja voitaisiin luovuttaa vain pääesikunnalle. Ehdotettu sääntely on suppeampi kuin asevelvollisuuslain 96 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetty oikeus saada tietoja poliisilta. Tiedonsaantioikeus on rekisterinpitäjällä, joita ovat asevelvollisuuslain 92 §:n mukaan pääesikunta, puolustushaaran esikunta, sotilasläänin esikunta ja aluetoimisto toimialueellaan sekä joukko-osasto sen palveluksessa olevien osalta. Säännöstä tulisi tarkastaa vastaamaan asevelvollisuuslain mainittuja säännöksiä.

Pääesikunta esittää harkittavaksi, että laissa säädettäisiin ampuma-aselain 8 luvussa tarkoitettuja toimenpiteitä (esimerkiksi ampuma-aseen haltuunottoa koskeva päätös) tai ampuma-aselain 67 §:n mukaista luvan peruuttamista koskevien tietojen luovuttamisesta puolustusvoimille. Pääesikunta katsoo, että poliisin olisi tarkoituksenmukaista voida pyynnöstä tai omasta aloitteestaan antaa tietoja puolustusvoimille ampuma-aselain 67 §:ssä ja 8 luvussa tarkoitetuista toimenpiteistä silloin, kun ne kohdistuvat sotilaaseen taikka puolustusvoimien palveluksessa olevaan virkamieheen tai työntekijään. Tietoa tarvittaisiin palvelusturvallisuussyistä, asevelvollisten sijoitettavuuden tarkastamiseksi sekä ääritapauksessa sivullisten hengen ja terveyden turvaamiseksi. Tarkoituksena olisi estää tilanteet, jossa henkilö, jolta poliisi on esimerkiksi peruuttanut hallussapitoluvan ja ottanut aseet haltuun, voisi kuitenkin käyttää aseita puolustusvoimissa.

2.6 Tietojen poistaminen poliisiasian tietojärjestelmästä (22 §)

Pääesikunnan käsityksen mukaan tietojen rajoitettu säilytysaika vaikeuttaa tarkoituksenmukaista turvallisuusselvitysten laadintaa puolustushallinnon tarkoituksiin.

Luonnoksessa esitetyt tietojen poistoa koskevat ajat heikentävät myös tietojen käytettävyyttä poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annetun lain perusteella tehtävään työhön, joka vaatii usein pitkäjänteisempää asioiden valmistelua ja analyysiä. Lyhyet poistoajat eivät myöskään ota huomioon kansallisen tai määrättyjen turvallisuusviranomaisten työtä henkilöturvallisuustodistusten myöntäjänä. Pää-

esikunta toteaa, että pääesikunnan tutkintaosasto vastaa laissa kansainvälisistä tietoturveluovotteista pääesikunnan tehtäväksi säädetyistä määrätyn turvallisuusviranomaisen (DSA) tehtävistä. Mainitussa laissa edellytetty turvallisuus selvitysmenettelyyn perustuva lupaharkinta vaatii usein henkilön tietojen tarkistamista pidemmältä kuin viiden vuoden aikajänteeltä. Poistoaikojen ehdotettu lyhyys heikentää DSA- viranomaisen kykyä ja tosiasiallista mahdollisuutta harkita henkilöturvallisuusto- distusten myöntämisen perusteita.

Pääesikunta toteaa, että poliisin sisäinen käytäntö tai poliisihallinnon tekemät sisäiset periaateratkaisut eivät saa vaikuttaa rajoittavasti tai heikentävästi toisen viranomaisen kykyyn laatia turvallisuus selvityksiä omalla hallinnonalallaan.

2.7 Schengenin tietojärjestelmiä koskevat määritelmät (32 §)

Valmisteltavana olevan lain uudistamisen yhteydessä on erittäin tärkeää, että puolustusvoimien rikostorjunnassa on oikeus käyttää Schengen-tietoja. Sisäministeriö on 26. elokuuta 2009 tekemällään päätöksellä (SM/Dno/2009/1645) myöntänyt käyttöoikeuden pääesikunnan tutkintaosastolle Schengen-tietojärjestelmän kansalliseen osaan sekä päätöksessään todennut lähettävänsä ilmoituksen Euroopan Unionin Neuvoston pääsihteeristölle pääesikunnan tutkintaosaston lisäämiseksi toimivaltaisten Schengen-viranomaisten joukkoon.

Pääesikunta katsoo, että puolustusvoimat tulisi mainita Schengen-viranomaisena lain 32 §:n 1 momentin 3 kohdan luettelossa. Pääesikunta toteaa, että lain perusteluissa voitaisiin tältä osin todeta, että tällä käytännössä tarkoitettaisiin pääesikunnan tutkintaosastoa.

2.8 Teknisiä huomioita

Hallituksen esityksessä sivulla 23 mainitaan esimerkkinä tietojoukkoon kohdistuvasta hakuperusteesta asevelvollisuutensa keskeyttäneet. Kyseisessä kohdassa tulisi käyttää termiä palveluksensa keskeyttäneet, koska asevelvollisuutta ei voi keskeyttää. Käytettyä esimerkkiä voidaan pitää muutenkin pulmallisena, koska tietoja ei luovutettaisi kaikista palveluksensa keskeyttäneistä, vaan yksittäisistä henkilöistä aselupa-asioissa.

Hallituksen esityksessä sivulla 24 käytetään termiä asevelvollisuusrekisteri. Kyseessä on asevelvollisuusrekisteri.

3. Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta

3.1 Poliisiasian tietojärjestelmän käyttäminen rajavartiolaitoksen tehtävissä (8 §)

Lakiluonnoksen 8 §:n 3 momentin 5 kohdasta pääesikunta viittaa henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamista koskevan lain 2 §:n 3 momentin 6 kohdasta tämän lausunnon kohdassa 2.2 tekemiinsä huomioihin.

3.2 Rajavartiolaitoksen oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä (22 §)

Pääesikunta esittää harkittavaksi vastaavasti kuin ensimmäisen lakiesityksen 13 §:n osalta, että toisen lakiesityksen 22 §:n 1 momenttiin otettaisiin oma alakohtansa rekisterinpitäjän oikeudesta luovuttaa turvallisuustietorekistereistä ja rikostietorekistereistä tietoja rajavartiolaitoksen viranomaiselle (laki rikostorjunnasta puolustusvoimissa 29 §:n 1 momentin 2 kohta).

Rekisterinpitäjän oikeudesta antaa puolustusvoimien rikostiedustelu-, rikosanalyysi- tai tarkkailutehtäviin määrätyille virkamiehille teknisen käyttöyhteyden tiettyihin tietojärjestelmiin tai rekistereihin säädetään ensimmäisen lakiesityksen 19 §:n 3 momentissa sekä toisen lakiesityksen 13 §:n 2 momentissa ja 28 §:n 2 momentissa. Pääesikunnan käsityksen mukaisesti mainituissa lainkohdissa on tarkoitus esittää säädetäväksi asiasta samalla tavalla, joten pääesikunta esittää harkittavaksi, että kohtien muotoilu yhtenäistetään. Lisäksi nämä kohdat tulisi sovittaa aikanaan yhteen puolustusvoimien rikostorjunnasta annettavan lain kanssa.

3.3 Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille (28 §)

Lakiluonnoksen 28 §:n 1 momentin 7 kohdasta pääesikunta viittaa henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamista koskevan lain 19 §:n 1 momentin 5 kohdasta tämän lausunnon kohdassa 2.5 tekemiinsä huomioihin.

Pääesikunnan päällikkö
Vara-amiraali

Juha Rannikko

Pääesikunta
Oikeudellinen osasto
HELSINKI

Lausunto

8 (8)
AH26971
4241/69.02.01/2011

Puolustusvoimien asessori
Varatuomari

Hanna Nordström

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

LIITTEET

JAKELU

TIEDOKSI

PEhenk-os